

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Ingrijiri în politica esteroară.

Incepuserăm să ne obicuiim bine cu ideea, că situațiunea generală în Europa este cât se poate de favorabilă păcii. Numai de curând cu ocaziunea deschiderii delegațiunilor austro-ungare, Majestatea Sa monarhul nostru a accentuat în discursul tronului eselențele raporturi ale Austro-Ungariei cu toate statele și indeosebi cu puterile triplei alianțe și cu Rusia; a vorbit și de amicabilele relațiuni cu Franța și de siguranța de pace la care au contribuit mult întrevederile domnitorilor și a miniștrilor în timpul din urmă. Rolul de căpetenie la aceste întrevederi l'a avut fără îndoială regele Eduard al Angliei, care a câștigat dela suirea sa pe tron tot mai mare influență între capetele încoronate, așa că astăzi se crede, că Anglia are cea mai mare influență în Petersburg ca și în Paris; ea este aliată cu Japonia și, stă totodată în cea mai bună înțelegere cu Rusia și cu Țarul ei. Actualul ministru rusesc Isvolsky a fost fecit, care a reușit a încheia cu Anglia un tratat prin care s'au regulat raporturile între puternicile împărății în Asia, și tot despre Isvolsky se susține că este un vechiu și bun amic al ministrului nostru de externe br. Aehrenthal.

Cu toate aceste aparițiuni de liniște și bună înțelegere în toate direcțiunile lumii, cu toate asigurările de pace ce au răsplat de pe tronurile europene, în timpul din urmă s'au ivit în politica esteroară deodată glisuri discrdante, ce par a voi să turbure buna armonie dintre puternicii continentului. Aceste disonanțe s'au auzit zilele acestea în Petersburg și în Paris în urma declarațiunilor făcute în delegațiuni de către ministrul de externe br. Aehrenthal relativ la planurile economice ale Ungariei în peninsula balcanică, pe cari aceasta vrea să le realizeze prin construirea drumului de fer din Sandsak prin care va avea să se facă joncțiunea cu rețeaua căilor ferate bosniace.

De câte-va zile se agită mult cestiunea acestui drum de fer din Balcani, prin care va fi legat Salonicul cu Viena și cu Berlinul, putându-se continua după o călătorie de trei zile pe apă și incopcia apoi cu viitorul drum de fer de Bagdad. Se zice, ce-i drept, că Viena a fost legată deja și până acuma cu Salonicul prin calea ferată peste Belgrad și Uesküb, și că linia aceasta este chiar mai scurtă decât linia nouă planuită. Dar toate aceste considerațiuni nu pot liniști pe Ruși, cari văd în calea ferată a Sandsakului o estindere a comerțului german și austriac și a influenței austriace în detrimentul lor.

Ziarele rusești în frunte cu „No-voie Vremia“ continuă a agita în contra proiectatei linii din Balcani, deși br. Aehrenthal a revenit în delegațiuni asupra proiectului de joncțiune de drum de fier, prin Novibazar — care chiar în senzul tratatului dela Berlin privește numai pe Turcia și Austro-Ungaria — declarând, că exi-

stă deplină înțelegere și între guvernele din Viena și Petersburg. Aceasta nu împiedecă pe Ruși să prezică slăbirea ori chiar nimicirea înțelegerii balcanice de până acuma între monarhia noastră și cea rusească. Și în cercurile Dumei se ventilează mult cestiunea călei ferate din Sandsak și se asigură, că dispoziția în Rusia este la toate partidele contra acestei căi ferate.

Ei nu văd o compensațiune de ajuns pentru Rusia nici în liniile ferate plănuite, prin cari să fie legată Dunărea cu Adria. Insemnătatea politică a călei ferate a Sandsakului o văd în faptul, că prin ea va crește influința Austro-Ungariei în Peninsula balcanică. Și cei mai mulți susțin că singura compensațiune mulțămitoare ar fi pentru imperiul Țarului o accelerare pronuțată a operei de reforme în Macedonia.

Politica exteroară a monarhiei noastre, vrea să evite tocmai o prea bruscă desfășurare a acțiunii de reforme, temându-se că în cazul contrar ar putea să se nască turburări și repri-mări sângeroase contrare intereselor austro-ungare.

Mult atârna dela constelația generală și mai ales dela atitudinea Angliei, despre a căreia înrăurire mare asupra mersului politice esteroare am amintit deja. În tot cazul aceste sunt semne că începe să se inozeze cerul păcii mult laudate. Și poate de aceea ministrul de războiu și cu cercurile competente militare din Viena nu mai vor să amâne rezolvarea cestiunilor militare în Ungaria, ci pretind ca ea să se facă acuma, ca să nu suferă și mai mult prestigiul monarhiei ca putere armată.

Viltarea ședință a Camerei ungare se va ținea pe la sfârșitul acestei săptămâni, când se va stabili ordinea de zi pentru viitoarea activitate parlamentară.

Din delegația ungară. Delegațiunea ungară continuând Sâmbătă lucrările sale, a adoptat în ședința plenară creditul pentru provinciile ocupate Bosnia și Herțegovina.

Prim-ministrul Wekerle a fost primit Sâmbătă la amiazi în audiență de Maj. Sa. Wekerle a raportat Maj. Sale despre desbaterile din delegațiunea ungară și în genere despre situația politică.

Din camera română. În ședința de Vineri a camerei române s'a început discuția generală asupra proiectului de lege al Cassei rurale.

Ministrul de externe francez asupra situațiunii politice. Un colaborator al ziarului „Petite Republique“ a intervievat pe ministrul de externe Pichon asupra atitudinii Franței în chestia programului balcanic al Austriei. Pichon a declarat că în această cestiune Franța, legată printr-o alianță cu Rusia, e datoare să sprijinească acțiunea acesteia în Balcani, întru cât această acțiune nu vine în conflict cu politica tradițională a Franței în această regiune.

Relațiile franco-ruse sunt acelea a două puteri, cari au interese comune A-tât Europa cât și în Asia ambele puteri merg mână în mână și acțiunea lor co-

mună pentru menținerea păcii, este favorizată în același timp și de acordul existent între Franța și Anglia ca și de prietenia dintre Anglia și Rusia. Eu nu văd nici un conflict la orizont, a zis ministrul, de altfel, guvernele tuturor Statelor sunt conștiente de ceea ce trebuie să facă pentru a garanta menținerea liniștei.

În privința chestiei macedonene, ministrul de externe francez a zis că ea trebuie urmărită cu atențiune, dar nu trebuie să se exagereze importanța incidentelor, cari pot obveni cu prilejul acțiunii puterilor interesate acolo.

La chestia agrară — în România.¹⁾

București, 30 Ianuarie v. 1908.

Casa rurală.

Intre preocupățiile guvernului actual, negreșit principala este îmbunătățirea stării mizeră a sătenilor. Acest scop s'a urmărit prin legea tocnelilor agricole (ale cărei dispozițiuni de căpetenie le-am publicat), acest scop îl urmărește și Casa rurală, al cărui proiect de lege azi mâine se va pune în discuția corpurilor legiuitoare.

Ce este Casa rurală? O instituție, un fel de bancă populară, care va înlesni țărănilor (izolați sau în tovărășie) mijlocul de a cumpăra pământuri în loturi sau porțiuni mici (de câte 5—8 ha.) dela proprietari. Iată principiarele dispozițiuni (cuprinse în 77 articoli) ale acestei eminente instituții naționale populare:

a) Casa rurală se constituie, deocamdată cu un capital de 10 milioane lei; împărțite în 20,000 acțiuni à 500 lei. — 5000000 lei va vărsa statul, iar 5000000 lei particularii, dar numai Români (Art. 2) și vândute și deținute numai de Români.

b) Casa rurală este un mijlocitor între proprietarul ce vrea să-și vândă moșia și între sătenii ce vor s'o cumpere. Ea va trata cu proprietarul hotărând împreună condițiile de vânzare și prețul, iar dacă tratarea a urmat direct între prietar și săteni, prețul îl fixează totdeauna Casa rurală.

Casa rurală cumpără moșii în condiții avantajoase, pentru a le vinde dânsa la țărani (Art. 4).

Pentru a se ușura lucrările de parcelare, moșile cumpărate vor fi împărțite în loturi uniforme de câte 5 ha. un țăran putând cumpăra până la 5 loturi (25 ha.) — Art. 16. Cumpărătorii țărani vor trebui să aibă unelte agricole, vitele necesare culturii pământului ce cumpără, precum și semințele respective. (Art. 18) — *)

Intenția legii este (Art. 20, 35) să se împroprietărească toți sătenii ce n'au pământ, dar care vor vroi și declara că vor lucra înșiși loturile date; la din contră vor fi depozedați, în afară de cazurile de boală, constatate oficial. — Pentru a preîntâmpina fărâmițarea pământurilor, legea declară în (art. 64) loturile cumpărate (de 3 ha.) indivizibile, având a fi transmise întregi altor proprietari: fie prin moștenire, fie prin donație, fie prin vânzare.

c) Pentru înființarea sau completarea de imășuri (islazuri) comunale, se va reserva la parcelarea moșiei în loturi o întindere de pământ îndestulătoare, conform dispozițiilor legii tocnelilor agricole.

d) Pădurile aflătoare pe acele moșii se vor cumpăra de casa rurală, dacă nu le vor putea cumpăra sătenii. Statul va exploata aceste păduri după regimul silvic al său, în profitul comunei, dacă aceasta va vroi să le exploateze.

¹⁾ A se vedea Nr.ii 273, 279 și 282 ai „Gaz. Trans“ din 1907 și Nr.ii 2 și 11 din anul curent.

*) Comisia delegaților din cameră a adogat: Conacurile (curțile boierești) cu 50—150 ha. pământ vor fi vândute de preferință absolvenților școlilor de agricultură, care vor face pe ele agricultură model.

c) Și bălțile și heleștealele aflătoare pe moșia vândută se vor exploata de comună în folosul sătenilor proprietari (art. 22)....

f) Plata pământurilor astfel vândute se va face în obligațiuni rurale, la purtător, producând o dobândă anuală de cel mult 5%, și plătibile în termen de 50 ani, prin sortire semestrală (art. 45.)

g) Pentru a se putea face înlesniri în scopul conservării moșiilor și proprietărilor români mai mari, Casa rurală a fost autorizată să facă și următoarele operațiuni:

1) A da împrumuturi asociațiunilor sătești, care vor lua moșii în arândă; 2) a împrumuta pe agricultori pe cambii sau pe efecte publice și 3) a cumpăra efecte publice... Va să zică Casa rurală devine în locul al doilea și un soi de bancă...

Aceste sunt dispozițiile de căpetenie ale acestei Case rurale, care va înlesni trecerea moșiilor mari puse în vânzare, în mâinile Românilor săteni și nu ale străinilor (ca în Ungaria, unde jidanii înlocuesc rând pe rând pe marii nemeși unguri) Guvernării noastre actuali, inspirați negreșit de spirit național, și-au reamintit maxima foarte salutară „Cujus regio, illius regnum“ adică România să fie a Românilor. Frumos se exprimă în punctul acesta expunerea de motive a acestui proiect de lege, afirmând sus și tare în fața reprezentanței naționale.

— Țărăniile constituind marea majoritate a populației noastre, sunt principalii factori ai organismului nostru național și economic. Ei muncesc pământul și contribuiesc la producerea principalei bogății a țării, ei plătesc dările cele mai multe; ei au luptat pentru dobândirea neatrănării noastre și tot la ei vom face apel pentru apărarea țării, atunci când ea va fi în primejdie! Este dar de datorita noastră ca să le dăm tot sprijinul nostru atunci când au nevoie de el și să facem și pentru ei ceea-ce s'a făcut pentru proprietarii cei mari.

Cine nu va aplauda aceasta declarație spusă de un guvern conștiu de marea și adevărata misiune în stat a poporului, talpa țării?! Numai dacă cuvântul s'ar și întruipa cât mai îngrabă!!

Prof. V. Gr. Borgovanu.

Zile critice....

Ziarul partidului poporal maghiar „Alkotmany“ de Duminecă se ocupă de zilele critice deprima ordine în ajunul cărora ne aflăm. Are în vedere evenimentele ce sunt de așteptat în politica înteroară a Ungariei: revizuirea regulamentului camerei, apoi eventual reforma electorală și în fine rezolvarea cestiunilor militare.

În săptămâna aceasta se va întruni earăși camera ungară și cestiunea revizuirii regulamentului camerei va fi supusă earăși unei conferențe a tuturor partidelor. „Alkotmany“ crede că revizuirea se va face, fiind-că disidenții nu vor pune piedeci....

În ce privește reforma electorală, sunt prospecte de ciocniri aspre. Naționalitățile, socialismii și democrații vor face mare gălăgie și vor vorbi încă de noroc, dacă rezultatul alegerilor pentru dieta croată va fi de așa, ca aceasta să nu trimeată deputați croați la Budapesta. Caracterul critic al viitoarelor evenimente însă se va pronunța mai mult în redeşptarea luptelor de drept public și în legătură cu acestea în reducerea pe scenă a cestiunilor militare. În ultima ședință a delegațiunii ungare s'au încăerat cei dela 67 cu îndependiști dela 48 din coaliție. Acești din urmă au declarat, că cei dela 67 ar fi morți, ear cei dela 67 au răspuns că din contră partidul independist s'a pus cu totul pe baza dela 67 votând noul pact, urcând cvota, întrând în delegațiune etc.

S'a dovedit, zice „Alkotmany“, că și

astăzi numai pe baza dela 67 se poate guvernare. Numai ce incape in cadrul dela 67 se poate realiza din 48 și de aici trebuie să se elimineze ce nu incape în 67 : acesta e punctul de vedere transigent al independențistilor, căruia i-au dat expresiune in delegațiune Nagy Emil, Hoitsy Pál și mai mulți alți conducători independențiști.

Vine acum *cestiunea militară*. Nu va surprinde pe nimeni, că vorbitori distincți independențiști au accentuat mereu în delegațiune dorința partidului lor, ca cestiunea militară, care a fost desprinsă din pactul coaliției cu coroana dela 1906, să fie pusă la ordinea zilei, așa ca să o rezolve încă dieta actuală, coaliția și guvernul actual. Cei informați n'au fost surprinși de articolul publicat de ziarul „Zeit“ Sâmbătă seara, în care un politician austriac nemijlocit interesat la tratările în cestiunea militară, arată că încă și astăzi se continuă tratările despre aceea cum să se rezolve cestiunile militare.

Cu întrevinerea *ministrului comun de război* și a coroanei de luni de zile se tratează între guvernul ungar și austriac și aceste tratări au avut deja rezultate pozitive. S'a stabilit cu deosebire în ce măsoară să se valideze limba maghiară în noua procedură procesuală la regimurile și în serviciul intern, abstrăgând dela limba de serviciu și de comandă, în jurul cărora nu se poate aștepta nici o schimbare. Tratările încă nu sunt terminate. Sunt încă greutăți, ca de pildă în jurul cestiunii emblemelor. Aici e deja hotărât, ca pe steagurile regimentelor armatei comune să fie pusă emblema ungară și cea austriacă a lângă alta. Cestiunea încă nehotărâtă este numai, care pajură să fie la dreapta și care la stânga.

La pavilionul flotei de război nu e proiectată nici o schimbare. „Zeit“ vorbește cu mult optimism de această cestiune și acum putem fi curioși ce va zice în ședința viitoare plenară a delegațiunii austriace ministrul de război Schönaich, despre istoria tratărilor și stadiul lor de azi.

Poporalii lui Zichy n'au de obiecționat nimic, dacă acum cestiunea militară, care fusese descopiată din pactul cu coroana dela 1906, se reincopiază iarăși la pact, când se face cu înțelegerea reciprocă a părților pactante. Motivele reincopierii sunt că, după cum a declarat Schönaich, capacitatea de luptă a armatei a suferit îngrozitor în cei 6 ani din urmă și poziția de mare putere a monarhiei duble n'ar mai putea suporta o nouă slăbire a acestei capacități, fără a provoca pericole. De altă parte s'au ivit în sânul coaliției și mai ales al partidului independențist *îngrijiri întemeiate*, că oare lăsând sarcina deslegării cestiunilor militare dietei viitoare, sau acelei diete, pe care o va alege reforma electorală astăzi încă necunoscută, aceasta nu va putea aduce oare cu sine căderea punctului de vedere maghiar? De aici se explică apoi că partea covârșitoare a partidului independențist e înclinată de a face cu puțință încă sub durata dietei actuale rezolvarea într'un fel a cestiunii militare. Mai mulți deputați independențiști precum Bakony, Földes, Gal, Leszkay, Lovaszky s'au pronunțat pentru cât mai grabnica descopiere a cestiunilor militare, precând dintre soții de principii numai secretarul de stat Toth stăruie pentru observarea strictă a pactului.

Alkotmany e de părere că majoritatea independențistilor va fi pentru descopiere, dar firește acuma nu poate fi încă vorba de rezolvarea propriului program militar independențist ci numai colo după un șir de ani, dacă până atunci va mai fi cestiune militară și partid independențist. Ludovic Hollo — așa crede că va fi. Cere deci în »Magyarország« ca partidul independențist să ia el singur frânele guvernului și chiar pe baza programului independențist, căci deja dela 1906 așa a decis »națiunea«.

Hollo în buna sa credință — zice »Alkotmany« — își uită și socotește nu mai cu suveranitatea poporului ce-o simbolizează bățul de alun, nu socotește însă și cu suveranitatea coroanei. Coroana va fi totdeauna pentru restabilirea lui 67 în direcție națională, niciodată însă nu va fi pentru un 48 incomensurabil în poftele și aspirațiunile sale.

Alkotmany termină cu cuvintele: »Ne încredem în dibăcia conducătorilor guvernului și ai coaliției, în buna credință a interesenților austriaci și în primul rând în maturitatea politică a partidului independențist (dehogyi mai cred poporalii în așa ceva!) ca cestiunea militară, dacă odată este din nou ridicată, să fie rezolvată fără mai mari sguiduri și cu honorarea drepturilor maghiare«.

In cestiunea congruei.

„Unirea“ în numărul său ultim dela 3/16 Februarie, dă pe baza informațiunilor, ce zice că le-a primit din isvor sigur, următoarele lămuriri despre stadiul actual al așa, zisei regulări definitive a congruei preoților romano-catolici și uniți :

Informațiile, ce le primim din isvor vrednic de credință, ne spun, că regularea congruei clerului nostru e aproape de realizare.

Se zice, că ministrul de culte și instrucțiune publică, va prezenta în viitorul cel mai apropiat o întregire novelară la articolul de lege din 1898, prin care s'a regulat congrua acatolicilor. Va se zică dispozițiile acelei se vor estinde și asupra clerului bisericii catolice de amândouă riturile, și așa va înceta anomalia aceea, ca să fie lipsiți de beneficiul congruei numai preoții catolici.

Putem presupune, că regularea aceasta să va face cu valoare retroactivă, așa că întregirea congruală, se va asigna pe seama respectivelor cleruri, cu începere dela 1 Ianuarie 1908.

Până aci toate ar fi bune. În adevăr tratamentul excepțional, de care a avut până aci parte clerul nostru, nu se mai poate suferi. Felul, cum s'au dat ajutoarele de stat, era revoltător. În timpul din urmă, s'a îmbunătățit în câțva situația, dar totuși am fost siliiți să vedem, că în urma urmelor, în foarte multe cazuri, era atârnat de la capriciul cutărui notar comunal, ca un preot, să primească ori nu ajutorul de stat.

Față de un astfel de tratament, regularea congruei, pe baza unei legi, la toată întâmplarea, înseamnă un pas spre bine. Pentru că oricum ar fi legea, suma de întregire totuși se croiește pe baza conserptiei congruale, până la suma de 1600 respective 800 cor. după calificatia preotului, iar subtragerea acestei întregiri, numai în cazurile, precisate în lege se poate face și numai după modalitățile acolo prevăzute.

Condițiile acestea, garantate în lege, alcătuiesc anumite garanții, cari față de procedura absolut volnică din trecut, constituie un pas spre o situație de drept mai corespunzătoare timpului în care trăim.

Oricât am recunoaște, că prin regularea congruei se face o îmbunătățire în condițiile de existență materială a clerului nostru, totuși ne vedem siliiți a ne pune următoarele întrebări :

Dacă a fost, ca legea congruală a acatolicilor, adusă la anul 1898, să se estindă și asupra clerului catolic, atunci, de ce nu s'a făcut regularea aceasta, deodată, tot la 1898? De ce a fost lipsă, ca clerul nostru să aștepte zece ani, și să suferă umiliri din partea fraților, aparținători celorlalte biserici, abstrăgând chiar dela păgubirea materială, ce a avut-o, neprimind această întregire în curs de zece ani?

Este nădejde doară, că suferința de zece ani se va răsplăti prin faptul, că regularea congruei clerului catolic se va face între împrejurări mai avantajoase — materiale și morale — de cum s'a făcut pentru clerurile necatolice?

Mărturisim sincer, că la întrebările acestea, nu ne putem da un răspuns liniștitor. Faptul, că pentru clerul catolic nu se proiectează o lege nouă, ci numai întregoste și estinde legea din 1898 adusă pentru acatolici, dovedește destul de limpede, că regularea congruei catolice, să proiectează, tot între condițiile legii din 1898, va să zică, tot așa ca și pentru necatolici. Si noi pricepem situația, în care se află ministrul, pricepem, că dânsul nu poate măsura cu două măsurii. Numai cât, apoi atunci, din nou ne punem întrebarea : de ce s'a așteptat cu regularea aceasta zece ani? și pentru ce trebuie să contribuie episcopatul catolic cu suma de 700 mii cor. la an, dacă clerul catolic va primi regularea congruală, tot între condițiile, între cari o primesc clerurile necatolice?

La nedumeririle acestea numai așa s'ar putea da un răspuns mulțumitor, dacă s'ar ști, că independența morală a clerului nostru, ar fi mai asigurată decât prin regularea dela 1898. În momentul însă, în care vedem, că toată legea dela 1898, e hotărâtoare și pentru clerul nostru, de abia putem spera, că în tratamentul clerului nostru ar fi vre-o deosebire, față de tratamentul celorlalte cleruri.

Se zice, ce e drept, că ministrul va putea subtrage eventual numai întregirea ce o dă statul. Dar cum se va ști, care este întregirea aceea și câtă sumă anume formează din întregirea, ce o primește preotul până la suma de 1600 respective 800 cor.? În praxă rezultatul va fi acela,

că clerul nostru va fi tratat întocmai ca și clerul necatolic, adică ca și clerul fraților noștri neuniți.

Și atunci iar ne întrebăm, de ce a fost lipsă ca preoții noștri cei lipsiți, zece ani să aștepte după regularea aceasta și ca familiile lor, în mare parte avizate la acest ajutor, să se păgubească cu sume așa de însemnate ?

Dar la ce să ne mai punem atâtea întrebări ? Tot ce ne poate mângăia, — dacă e adevărat, că solatium est miseris socios habuisse dolorum, apoi unica mângăiere ne este, că de soartea noastră va avea parte și clerul de rital latin, care așa de adese s'a lăudat că-și va regula congrua fără ajutorul statului. Dar n'au făcut-o și urmarea e, că au să mai dea și 700 mii coroane anual, ca să apuce și mai mult sub stăpânirea guvernelor.

Vom înceta însă cu recriminările, cari nu ne sunt de nici un folos, și deocamdată ne vom bucura, că totuși după o luptă stăruitoare, de aproape un veac, am ajuns în sfârșit la pragul regulării congruale. Am folosit anume acest termen de prag, pentru că de acum trebuie să accentuăm, că și dacă se va realiza regularea contemplată, noi regularea aceea nu o putem privi de o *regulare definitivă*. Înaintea cu 50 ori chiar cu 10 ani, suma de 1600 cor. putea fi privită de îndestuitoare pentru un preot, care mai are timp a se ocupa și cu ceva industrie onestă, corespunzătoare statului său. În ziua de azi însă 1600 cor. nu numai corespund lipseilor și pozițiunii sociale a unui preot. În momentul, în care pentru învățători s'a stabilit o leafă finală de 2000 cor., congrua de 1600 cor. pentru un preot a ajuns imposibilă și ridicolă. Drept aceea de pe acum vestim pe iubiiții noștri cetitori, că înscriem în programul nostru de acțiune ulterioară și *ecuitabila regulare a congruei clerului nostru*. Și tot asemenea vom lupta necontentit, ca congrua să fie o *retribuire a serviciilor bisericești și sociale, ce le fac preoții, iar nici decât instrument de exploatare politică în mâna guvernelor*.

Și acum să așteptăm sosirea regulării congruale. Atunci apoi neamănat să ne gândim la preoții deficienți, la preotesele văduve și la orfanii de preoți. Nici ei nu mai pot rămânea un moment în starea lor actuală !

Evenimentele din Portugalia.

Interesante declarații ale fostului prim-ministru portughez.

Correspondentul ziarului »Dayil Telegraph«, la Genua a avut o convorbire cu fostul prim-ministru portughez, Franko, care i-a spus între altele :

Sângerous eveniment din Lisabona a întunecat munca și activitatea, pe care am depus-o în tot cursul vieții mele, pentru patrie. Gloantele, cari au ucis pe rege și pe prințul moștenitor, m'au distrus și pe mine. Cu dânsii am murit și eu tocmai în momentul când simțeam mai mult necesitatea de a trăi. Viitorul va dovedi, dacă am avut sau nu dreptate. Numai atunci când se va dovedi că cele întâmplare au folosit patriei, voi putea recunoaște că n'am avut dreptate.

Acum m'am retras cu desăvârșire din viața politică. Sunt condamnat, pe drept sau pe nedrept, nu știu, știu numai că majoritatea m'a condamnat.

— De ce nu vă apărați, întrerupse ziaristul. Credeți necesar să tăceți ?

— Dacă m'aș apăra, aș da loc la dezbinări. Patria are acum nevoie de liniște, recunosc aceasta și doresc ca pacea să nu fie turburată.

Portugalia e o putere mică încă, dar poate deveni mare. Activitatea altora nu trebuie turburată prin apărarea mea. Și în ce mi-ar folosi această apărare? Faptele politice se judecă după succesele lor : victorioși sunt considerați eroi, iar învinșii aventurieri.

Am fost rugat să mă retrag, ca să ușurez cu chipul acesta acțiunea de pacificare. Nu voi veni s'o turbur și-mi voi ține promisiunea. Pot să vă spun însă, că sunt false știrile pe cari le publică ziarele cu privire la ruperea raporturilor dintre mine și membrii familiei regale.

Până în momentul plecării mele membrii familiei regale mi-au dovedit numai bunăvoință și politeță. Deasemenea nu e adevărat că atentatul se datorește dictaturii mele. Crima a fost făcută în momentul, când dictatura mea ajunsese la sfârșitul ei.

În Noemvrie alegerile fuseseră fixate pentru Aprilie și eram pe punctul de a începe pregătirile în vederea alegerilor.

Salon de convorbiri.

II.

Câte-va observații luate din viața reală :

La noi trebuie să se țină seamă, că țărâniea din deosebire ținuturi, este la cele mai deosebite graduri de cultură. Scriitorul are să fie cam vulgar.

Să nu se uite apoi nici și țăranul încă stă tot sub impresia cârților bisericești. În litera scrisă el vede ceva infalibil. Firește nu în toate ținuturile, ci după gradul de cultură.

Indrăgirea cărților și foilor, isbutește mai ușor, dacă i-se cetească săteanului părțile mai bune din acele cărți. Insa nu de pe catredă, ci înaintea bisericii, sau pe margini de drumuri, și cât se poate de oameni, în cari are încredere. Cunoscutele cazuri, când — mai ales feciori de popă, sau învățători — au făcut așa, și au câștigat abonați. Felul acesta de propagandă s'ar putea face sistematic, ca propaganda studentilor ruși (ai noștri cetească conferințe originale la sate!), dar așa de puțini sunt la noi acei ce pot înfrunța fără teamă faima de agitator, pe care neapărat vor căpăta-o !

D-I Sorcovă, a mai pus în discuție o temă. O temă la care, ca un gazetar ce sunt — deși în concediu — nu mă pot răbda să nu zic măcar un cuvânt.

Este chestia: cum sunt ziarele, și cum ar trebui să fie ele?

Răspunsul : așa sunt cum nu ar trebui, și așa ar trebui să fie, cum nu sunt — este, cred, destul de laconic.

D-I Sorcovă, să nu uite că presa a degenerat cu totul, că, nu mai există pressă!

Ceeace azi se numește pressă, nu este altceva, decât tiparul ca agent electoral — cel mai gălăgios »corteș«!

Publicistica, așa cum poate fi ea socotită de teoreticieni (înlocuind amvonul!) nu mai are putere de viață. Ca orice mijloc, prin care se poate desfășura putere, publicistica a fost foarte repede *aservită politicii*. Ziarele de astăzi nu mai sunt ale dreptății absolute, ci ale partidului, sau ale șefului politic! Ciudat, de ce să nu poată fi așa, de ce *presa trebuie să servească mai desinteresat adevărul decât ori cine altul?* Aștept răspuns — deși, mărturisindu-mi gândul sincer, el nici decât nu mă va putea mângăia.

Notez însă, că situația asta nu presa, a creat-o, ci ea s'a supus numai neavând încotro. *Publicul a creat aceasta!* El, care prin sprijinul sau prin dușmânia lui, dă pressei apă vie sau apă moartă. (Abonamentele și restanțele...) Pressa nu-i vinovată.

Publicul nu vrea să cugete, trebuie s'o facă ziarul în locul lui. Nici asta nu-i o pacoste. *Publicul n'are vreme să cugete, — ziarul însă n'are s'o facă decât aceasta!* E meseria lui. Ziarul este doar o *autoritate*, și ca toate autoritățile, trebuie să fie și ea, vorba d-lui S., un dosar al creerilor »publicului«. Și nu numai să se cugete are, ci și să nascoccească, să mință, să injure. Adesea, acestea sunt datorințe cardinale, pentru neîmplinirea cărora ziarul poate să-și piardă viața. Dacă nu-i în stare să aperse cu destulă sofistărie punctul de vedere al partidului, din care face parte și cetitorul, și dacă nu are destule cuvinte pentru a țîri în noroiu pe adversarul politic, care și pentru cetitor este adversar — scad abonamentele!

Pressa deci nu-i de vină. »Trebuie să trăiască doar și ea într'un chip«!

Bine înțeles, în ce măsură are să cugete și să mință ziarul în locul publicului, atârâna dela gradul de cultură — mai mult cultura sufletească decât intelectuală — a unei societăți. În apus se fac în mai mică măsură...

Dar, compună tabela statistică, cine vrea! Mie nu-mi face — plăcere.

S. C. D.

ȘTIRILE ZILEI.

— 4 Februarie v.

Parastasul pentru Grigorie Maior. Eri s'a oficiat în biserica Sf. Nicolae din Scheiul-Brașovului de către preoții Dr. V. Saffu și I. Prișcu un parastas solemn întru pomenirea de veci a neuitatului nostru rector Grigorie Maior. Corul bisericii Sf. Nicolae a cântat, la invitarea redacțiunii noastre, sub conducerea d-lui prof. G. Dima în mod gratuit pătrunzătoarele cântece de parastas, contribuind prin executarea artistică a cântărilor funebreale la înălțarea acestei solemnități pioase. La oficierea parastasului au asistat pe lângă numeroși

parochieni, membrii redacțiunii, administrației și tipografiei noastre, reprezentanții despărțământului Brașov al »Asociațiunii«, a gremiului comercial românesc și a societății meseriașilor români, corporațiunii a căror membru și funcționar zelos și neobosit prin mai mulți ani a fost regretatul nostru redactor. După terminarea parastasului cei prezenți au gustat din colivă, iar cei săraci au fost miluiți cu bani.

Din acest prilej ne ținem de datorință a mulțumii, în numele inițiatorilor parastasului, d-lui prof. G. Dima și membrilor corului bisericii Sf. Nicolae pentru distinsul concurs, pe care l-au dat la ridicarea acestei solemnități.

Din temniță și la temniță. Tribunalul din Sătmar a judecat pe protopopul din Ardușat *Dionisiu Bran* și pe învățătorul *Alexandru Anderco* la câte șapte zile temniță ordinară și 5 coroane amendă pentru că în școala gr. cat. din Ardușat a fost acționat pe părete harta *Kozen B.* »Europa proiectată și desemnată«, (Prov. lui Ed. Hölzel în Viena), edată de I. M. Moldovan în Blaj și W. Krafft în Sibiu, care din 1889 este oprită. Arătarea a făcut-o pericolosul notar de cerc ungar de prezent suspendat. Protopopul D. Bran și-a făcut osânda din 30 Ianuarie până în 6 Februarie, iar învățătorul Anderco a intrat în temnița dela Baia-Mare în 14 Februarie.

Reuniunea rom. de gimnastică și cântări aranjează astăzi seară în sala cea mare a otelului »Europa« o petrecere cu dans, la care se invită și pe această cale cu dragoste frățească toți membrii și binevoitorii reuniunii. Inceputul petrecerii la oarele 8 seara. Intrarea gratuită. La petrecere este angajat taraful lui George Diu.

Cununie. D-ra Maria I. Săcărăanu, fiica d-lui I. Săcărăanu din Chilia (Basarabia) și d-l I. Ioan Penescu din Ismail și-au serbat cununia religioasă eri, în 3 Februarie st. v. a. c. în biserica sf. Nicolae din Chilia. Adresăm tinerei părechi sincere felicitări.

— Ananie Boldor și Eufrosina Vidri-ginescu căsătoriți. Codlea. — Turcheșiu. Februarie 1908.

Primarul Lueger în Lovrana. Primarul orașului din Viena, Dr. Lueger, a sosit Sâmbătă sara în Lovrana. În Lovrana proprietarii vilelor au arborat drapele în onoarea primarului Vieni. La sosirea primarului din Lovrana i-a făcut o primire; Dr. Lueger a mulțumit și s'a retras imediat pentru a se repauza de oboseala călătoriei.

Un atentat contra șahului Persiei? Pressa franceză înregistrează versiunile, cari persistă, despre atentatul săvârșit contra lui Mahomet Mirza, șahul Persiei. Confirmarea oficială lipsește până acum.

Impresiile unui principe german despre Paris. Principele Eitel Frederic, întors din călătoria sa, în Portugalia, a povestit impresiile sale asupra acestei călătorii. Principele a declarat că din toate orașele, prin cari a trecut, acela care i-a plăcut mai mult a fost Parisul. Principele s'a arătat foarte satisfăcut de marea amabilitate, cu care a fost întâmpinat acolo. Vorbind de aspectul orașului, principele a zis că mi-carea de pe bulevardele parisiene nu este mai mare decât aceea de pe »Unter den Linden« din Berlin, dar că a avut impresia că această mișcare se prezintă sub aspecte mai variate. Principele și-a exprimat regretul, că timpul nu i-a putut permite să viziteze cu deamănuntul toate comorile de artă ale Parisului.

Complotul contra regelui Spaniei. Acum câteva zile poliția din Madrid a arestat, precum știm, un individ suspect în momentul când voia să ridice o scrisoare dela poștă. S'a putut stabili acum, că anarhiștii spanioli au organizat un complot în contra regelui Alfonso. Atentatul trebuia să se făptuiască cu prilejul requiemului pentru regele și prințul Portugaliei, cari au fost asasinați. Anarhiștii au încercat să se apropie de rege deghizați ca preoți, în biserică, au fost însă arestați.

Arderea unei Burse. Bursa lemnăriei din Petersburg, situată în apropiere de Neva, a fost distrusă de un incendiu. Pagubele sunt de mai multe milioane ruble.

Reuniunea română de muzică din Sibiu invită la Convenirea colegială împreunată cu dans ce o va aranja în sala dela »Unicum«, Marți în 5/18 Februarie 1908. Inceputul la 8 oare seara.

Condamnat la moarte. Tribunalul militar din Szabadka a condamnat la spânzurătoare pe soldatul Lazar Matosics din

regimentul 86 infanterie, pentru că în luna Ianuarie 1907 a desertat din armată și în timpul desertării a ucis și jefuit o femeie bătrână. Condamnarea a fost ținută în secret până acum când soldatul a făcut cu-noscute condamnarea sa, prin o scrisoare trimisă părinților săi. Matovics a mai fost de câte-va ori pedepsit la închisoare.

Petrecere în K. Borsa. Inteligența română din K.-Borsa și jur aranjează în 23 Februarie st. n. 1908 în școala gr. cat. din loc concert cu petrecere și joc. Venitul e destinat în favorul școlii gr. cat.

Oficiul de dare al orașului ne roagă să dăm loc următoarei publicațiuni: Toți plătorii de dare de teritoriu orașului Brașov, cari nu plătesc dare la sfertul de an 6 cor., se provoacă prin aceasta, ca până la 24 Februarie 1908 la 12 oare din zi negreșii să-și plătească darea către stat și aruncurile comunale pe cartulul prim 1908 căci la din contră în sensul §§ 57—74 art. de lege XLIV. din 1883 încassarile se vor face pe cale de execuție fără nici o considerare.

Crima unui tată. Pasagerii, cari veneau Sâmbătă seara cu trenul la Budapesta, au fost martorii unei scene fioroase, care s'a petrecut la o stațiune apropiată de capitala Ungariei. Un domn, care se afla în tren cu un copil al său de vre-o cinci ani, fiind apucat de un acces de nebunie, își aruncă copilul pe fereastră înainte acceleratului. Trenul tăia un picior al copilului. Nefericita victimă a fost adusă într-o stare gravă la spitalul din Budapesta, iar tatăl a fost arestat.

Procesul apărătorilor Portului-Arthur. Sâmbătă s'a continuat cu judecarea procesului apărătorilor Portului-Arthur. Apărătorul generalului Reus, avocatul Mechaiev, a rostit o splendidă pledoarie întru apărarea clientului său și a celorlalți acuzați. El a arătat, că atunci când prin forța împrejurărilor vărsarea de sânge a ajuns inutilă, comandantul are dreptul și datoria de a da semnalul încetării focurilor și nu poate fi condamnat pentru aceasta. Apărătorul arată că toată animozitatea care i-s'a arătat generalului Reus, este pricinuită de faptul că el și-a exprimat în totdeauna liber păreri în consiliul de război.

Apărătorul generalului Fock, generalul Dombrowski, un fost coleg de școală al clientului său de azi, a rostit o cuvântare foarte mișcătoare. El a arătat că încă din copilărie Fock avea mari inclinațiuni militare și a fost în totdeauna un caracter cinstit. Descriind meritele lui Fock, îl compară cu marii eroi ai neamului, generalii Suworonov și Dragomirov. Fock a dovedit marele său curaj, în timp când Port-Arthur-ul era asediat și el, deși nu era comandant, a vizitat zilnic pozițiunile cele mai primejdioase. Dacă Fock s'a arătat nervos în timpul procesului, aceasta e din cauză că a fost atins de calomniile ce i-s-au adus.

Adunarea generală ordinară a comercianților români din Brașov.

Duminecă în 27 Ianuarie v. și-a ținut adunarea generală corporațiunea comercianților români din Brașov. Despre cursul acestei adunări ni se trimite spre publicare următorul raport:

— 2 Februarie v. 1908.

Corporațiunea comercianților români din Brașov este poate unica, care numai arare-ori își amână ținerea ședințelor din lipsă de membri. E adevărat că membrii ce-i aparțin nu prea sunt numeroși, dar cei cari sunt și câți sunt, sunt oameni la locul lor din ori ce punct de vedere. Peste toate calitățile lor de comercianți strălucite însă în toată ținuta lor conștiința, că antecesorii lor — la cei mai mulți părinți și frații și numai la unii moșii lor — au fost sufletul comerțului levantin, căci ei reprezentau în Brașov întreg comerțul spre Levante. Această conștiință îi face pe comercianții noștri de astăzi nu numai să susțină numele românesc ca factor în comerț, ci să le dea ajutor de a lucra cu aceiași tărie și în viitor; de aceea vezi pe reprezentanții firmelor comerciale române din Brașov nu numai reprezentându-și firma proprie — ori-care i-ar fi marfa — cu o conștiințioasă mare, ci ei stăruiesc prin contribuiri să promoveze toate ramurile de comerț, unde numai este posibil aceasta. Cu deosebire vedem însă că societatea comercianților români din loc aproape toate venitele societății le jertfește pentru creșterea elevilor români aplicați la comerț.

În ziua de Duminecă 27 Ian. v. punct la 3 oare p. m. Vicepreședintele I. Bidu, comunică o scrisoare a președintelui I.

Săbădeanu, care, fiind bolnav, îl roagă să-l substituie. Vicepreședintele constatând că majoritatea membrilor este prezentă — după statute — salută pe membrii prezenți rugându-i să fie cu trup cu suflet pe lângă cauza ce o reprezintă societatea și declară ședința deschisă designând pentru controlarea procesului verbal doi verificatori.

Adunarea dă esprime regretului său pentru îmbolnăvirea președintelui dorindu-i însănătoșare, și acclamă cuvintele pline de căldură ale vicepreședintelui luând la cunoștință cele dispuse.

Secretarul societății, urmând ordinea fixată prealabil de comitet, cetește apoi raportul comitetului către adunarea generală despre activitatea desvoltată în 1907. Din acest raport se vede că comitetul a stat prin camera comercială din loc în legătură atât cu aceasta camera cât și cu ministrul de comerț. Indemnând parte de dispozițiunile ministeriale, parte de ale camerei comerciale din loc dar și din inițiativa proprie — în înțelegere cu celelalte gremii comerciale din loc — comitetul societății a contribuit la delăturarea mai multor piedeci a comerțului local precum și la promovarea celui în viitor.

Mai presus de toate s'a impus atât din raportul comitetului cât și din raportul casei cea intensivă lucrare a comitetului în sensul căreia întregul venit anual al societății, care trece binișor peste 2000 coroane, se folosește — cu excepțiunea a vre-o 280 cor. pentru administrație — exclusiv pentru creșterea ucenicilor în comerț, plătinându-li-se didactrul pentru școala comercială și pentru întreținerea și instruirea în ale religiei.

Raportul comitetului și rapoartele casei au fost examinate de comisia comitetului și de a adunării generale.

S'a constatat cu bucurie că numărul elevilor dela comerț se sporește din an în an; acum 5 ani erau 4, astăzi 18.

Adunarea a primit rapoartele cu plăcere și a dat organelor administrative răspunzătoare absolutoriu, mulțumind comitetului pentru osteneala și jertfa adusă pe altarul neamului.

Adunarea generală la propunerea d-lor I. Bidu, Ilie Savu și a secretarului I. Lengeru a luat unele concluse de sine stătătoare, cari le recomandă comitetului spre efectuare. Toate ținesc la sporirea firmelor române pe teren comercial și la întărirea legăturilor sociale între toți comercianții români și în fine la creșterea și tractarea umană a elevilor pe timpul cât sunt ucenici.

Cu aceste adunarea a luat sfârșit, îndepărtându-se membrii deplin satisfăcuți de cele auzite și hotărâte.

Iorgovan.

ULTIME ȘTIRI.

București, 17 Februarie. Eri la orele 2 p. m., s'a ținut în sala Eforiei *congresul nou înființatului partid conservator-democrat*. A asistat o lume imensă. Discursuri au fost rostite de d-nii Cantacuzino, Pașcani, N. Economu, T. Emami, N. Xenopol, N. P. Guran, Dr. Hurmuzescu, T. Cămărășescu, Bădărău, C. Rădulescu-Motru, B. Păltineanu și Dissescu. Președintele partidului, d-l Tache Ionescu, a citit programul partidului și a rostit un discurs mai lung. Din program au fost indeoseb aplandate punctele, în care se spune, că noul partid își pune speranțele în marea masă a muncitorimei dela sate și orașe, că partidul va fi dinastic, dar fără condiții și fără rezerve și că se impune o reformă electorală, în sensul întăririi colegiului III, și acordarea drepturilor la Dobrogeni. D-lui Tache Ionescu s'au făcut entusiaste ovățiuni. Adunarea a decurs în liniște.

Viena 17 Februarie. — Ziarului »Reichspost« i-se comunică din Constantinopole: În cercurile diplomatice de aci se afirmă, că Rusia vrea să ceară abrogarea tuturor dispozițiilor luate prin pacea dela Paris și cari sunt defavorabile Rusiei. În primul rând vrea să ceară să se permită libera trecere în ori ce timp prin Bosfor și Dardanele a flotelor de război, cari aparțin statelor situate pe malurile Mării Negre. Cum Turcia privește o asemenea hotărâre ca o di-

rectă amenințare, cererea Rusiei poate fi socotită ca o formală declarație de război.

Lisabona, 17 Februarie. Guvernul continuă a aplica cenzura cu cea mai mare rigurozitate, deși fără succes, căci telegramele tot ajung în străinătate cu o întârziere de 12 ore. Corespondenții trimit scrisori la graniță, de unde se expediază telegramele.

Lisabona, 17 Februarie. Un conziliu de miniștri a avut loc eri sub președința regelui. Regele a semnat mai multe decrete și a invitat pe miniștrii să-l viziteze cât mai des.

Petersburg 17 Februarie. În comisiunea Dumei, însărcinată cu pregătirea reformei justiției, s'a discutat asupra numirei judecătorilor și asupra pedepsei cu moarte. S'a hotărât că nu vor putea fi numiți judecători acei, cari au fost condamnați pentru agitații politice.

Biblioteca musicală:

Note pentru voce și piano.

Înălțu Maiu romanță pentru voce și pian de G. Fl. Fresmearanu, dedicată d-nei Elena Dr. I. Meșianu. Prețul 1 cor. (Lei 1-20) plus 10 bani porto.

Imn festiv și Hora dela Plevna coruri mixte de G. Fl. Fresmearanu. Prețul 1 cor. plus porto 10 bani.

„O rosă veșejită“ cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 coronă, plus 5 bani porto.

T. Lugojanu: »De ducă«, cor bărbătesc pe motiv popular. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

I. Vidu: »Coasa«, melodie populară. Prețul 60 bani, plus 5 bani porto.

Diverse.

Principesele germane învață meserli. Un vechiu obicei, practic și prevăzător, cere ca toți prinții casei de Hohenzollern să învețe câte un meșteșug. Din cele 5 fiice ale ducelui Feideric Ferdinand de Holstein-Glücksburg, nepoatele împăratului Germaniei, una e stenografă, alta miniaturistă, a treia soră de caritate, a patra bucătăreasă și a cincia institutoare pentru grădinele de copii. Ducea Filip de Würtemberg, născută arhiducesă de Austria, știe să confecționeze toate bandajele medicale și chiar ciorapi elastici. Prințesa Arnolf de Bavaria face cele mai frumoase dantele din lume. Prințesa Hermina de Reus, nevasta prințului Ioan-George de Schönach-Carolath, și-a ales o meserie originală, aceea de ceasornicăreasă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branicea.

Fete tinere

dacă sunt fizicește debile sau dacă suferă de boale ușoare, să aibă toată încrederea față de

Emulsiunea Scott

având etect favorabil asupra dezvoltării lor *acest medicament* întăritor, gustos și ușor de mistuit. Fete în dezvoltare să nu neglijeze când sunt debile, obosite sau indis-puse se folosească acest preparat. (5)

Veritabilă numai cu marca *pescarului*: ca semn de garanție a procedurii lui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani. Se capătă în toate farmaciile.

KALOGÉN
BRÁZAY-SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB★

„VICTORIA“ institut de credit și economii, societate pe acții în ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA“ prin aceasta se invită conform §-lui 17 din statute la

a XX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 23 Februarie 1908 st. n. la 10 oare înainte de amiază, în localitățile institutului (Calea Archiducelui Iosif Nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, și stabilirea bilanțului.
2. Decidere asupra distribuirii profitului curat.
3. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1908.
4. Alegerea a 2 membrii în direcțiune.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul §-lui 22 din statute, sunt rugați a-și însușii la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotențe, cel puțin cu 24 de oare înainte de adunarea generală.

Arad, la 13 Februarie 1908.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului.

ACTIVE:		Cor.	fil	PASIVE:		Cor.	fil
Cassa în număr		179490	74	Capital societar: 6000 buc. acții à 200 cor.		120000	0
Bon în Giro-Conto și la alte bănci		35186	3	Fondul de rezervă	906696		
Cambii		836250	98	Fondul special de rezervă	15000	921696	
Imprumuturi ipotecare		145000	3	Fondul de pensune		111569	40
Avansuri pe efecte		30955		Depuneri spre fructificare		60037	587
Efecte publice	715150			Depozit de cassa		28542	08
Acții dela diverse bănci	60590	775740		Reescont		267640	650
Credite de cont-curent		113186		Contribuție la interesele depunerilor		13827	87
Casa institutului și alte realități		281980	16	Dividendă neridicată		3072	
Mobilier	9179	8261	90	Diverse conturi creditoare		5746	43
după amortizare	917	20116	73	Interese transitoare anticipate		113413	15
Diverse conturi debitoare		6116	3	Profit transpus din anul 1906	8147	185566	73
Interese tranzitoare restante				Profit net	177419		
		11263546	03			11263546	3

Contul Profit și Perdere.

DEBIT:		Cor.	fil	CREDIT:		Cor.	fil
Interese pt depuneri spre fructificare		270818	74	Venit transpus din anul trecut		8147	14
Spese:				Interese:			
Salare		49598		dela cambii	448595	78	
Bani de cuartir		7950		„ imprumuturi ipotecare	114164	10	
Imprimare, diverse plăți și spese de birou		42860	33	„ avansuri pe efecte	2802	38	
Porto		9306	59	„ efecte publice	28722	92	
Chirie		4207	35	„ cont-curent	7839	60	602124
Marce de prezență		3600		Chirie și alte arânzi		14321	
Contribuție directă	39852	66934	22	Provizii și alte venituri		17162	04
10% dare la depuneri	27081	917	99				
Amortizare din mobilier							
Profit transpus din anul 1906	8147	185566	73				
Profit net	177419	641754	96				
						641754	96

Arad, la 31 Decembrie 1907.

Dr. Nicolae Oncu m. p.,
dir. exec.

Sava Rău m. p.,
secretar.

Ioan Moldovan m. p.,
contabil.

Direcțiunea:

M. Haiu Veliciu m. p.,
prezident.

R. Ciorogariu m. p.,
v.-pres.

V. Mangra m. p.,

P. Truția m. p.,

Dr. N. Cioclan m. p.

T. Vașianu m. p.

G. Popoviciu m. p.

Dr. A. Demian m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

George Feier m. p.
prezident.

N. Marcu m. p.

Dr. S. Ispravnic m. p.

A. Secula m. p.

Dr. C. Ardelean m. p.

1457 număr
1907 v. g. r. t. o.

Arverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói kir. Törvényszéknek, mint esődbíróságnak 1907 évi 9239 számú végzése következtében v. b. Jekel Ernő esődtömegéhez beletározott és a csődleltár 1-9. 11-21. 23-916. 919-922 tétele alatt felvett 5016 kor. 19 fill.-re becsült üzletiberekezés fűszer, festék, gyarmat rövidárú zománczozott edények egy tételben

5016 Kor. 19 fill. lenem szállítható kikiáltási árban nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverésnek Brassóban Hoszu-utoza 64 sz. al. leendő megtartására 1908 évi Február 29 napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok a fenti feltételek mellett azonnal készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek elfognak adatni.

Amenyiben azonban az egy tételben kikiáltott ingókra 5016 kor. 19 fill. kikiáltási ár mellett ígérlet

nem tétetnek a fent megjelölt ingók feltári sorrendben tételenként a fentebbi határnapon és követhető napokon azonnali készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alol is eladatni fognak.

Az ingók Dr. Theil Vilmos tömegmondnok közben jöttével megtekinthetők.

Brassó, 1908 Februar 10.

Kalmár Ignác,
kir. bir. végrehajtó.

(40,2-3)

Nr. 2167/19 8

PUBLICAȚIUNE

Proiectul de buget, stabilit de reprezentanța orașului Brassó în ședința sa din 4 Septemv. 1907 (Nr. 13864/1907) pentru an. 1908 — n'a fost întărit de reprezentanța comitatensă ținută în 14 Nov. 1907 sub Nr. 9498/1907 pe motiv că titlul eșirilor Nr. 48 „spese neprevăzute“, n'a putut fi admis ca nedifictabil, de acea subscrisul magistrat a prelucrat și a stabilit acest proiect de buget de nou, carele astfel pregătit împreună cu adnecele sale recerute și cu propunerea comisiunii financiare economice către reprezentanță, sa află depuse și stau la dispoziția fiecărui contribuabil în localitățile comptabilității orașenești, în sensul §-lui 125 Art. de lege XXII din 1886 timp de 15 zile adică dela 17 Faur până 2 Marie a. c. în care răstimp fiecare interesat îl poate ceti în oarele de oficiu d-la 8—12 a. m (Strada Porții Nr. 63)

Această publicațiune se face cu acea observare, că fiecare contribuabil poate să și facă observările înscris până la 4 Martie a. c. prezentându-le la magistrat.

Brașov, 12 Februarie 1908.

Magistratul orașănesc.

Numai sticlele cu numele „SICULA“ sunt veritabile

Apa de izvor „SICULA“ din Málnás.

Cea mai bună apă vindecătoare și recortitoare.

Dispare imediat acreeala.

Intrece toate peele minerale în casuri de catar al gâtului, a organelor de respirație, plămâni, stomac intestine, ri-nichi, beșică.

DEPOU principal pentru Ungaria:

BRÁZAY KÁLMÁN,

Regele horvizului sărat

Bpest, József-körút 37.

Telephoa Nr. 59-64

Se capătă în toate farmaciile Droguerie și prăvăliile de delicatose.

RONCEA & MANU

fabrică de

Brânzeturi și Cașcaval

Brașov, Pe Tocile nr. 15.

Recomandă produsele fabricii cu prețurile următoare:

Cașcaval trimis cu poșta până la 5 Kgr. kilogramul cu cor. 1 40

„ „ 25 „ „ „ 1 36

„ „ 50 „ „ „ 1 33

Comande se efectuează prompt și Prețurile sunt netto Cassa fără obligământ loco Brașov.

Fân

de I-a calitate 50—60 care de vânzare în comuna G. Hodak în apropierea liniei ferate.

Pentru informațiune a se adresa D-lui Vasile P. Harsianu, în Sibiu (Nagy-Szeben), sau D-lui Lupu Dumitru a Popi în G. Hodak. (2-2.)

POPOFF
cea mai fina
MARCA DE
CAIŪ RUSESC.